

önce çocuklar

Türkiye için Önce Çocuklar önemlidir

2002 Mayıs ayında yapılan Birleşmiş Milletler Çocuk Özel Oturumu öncesinde tüm dünyada gerçekleştirilen *Çocuklar İçin Evet Deyin* kampanyasına Türkiye'den 16 milyon kişi 'Evet' diyerek çocuklar için daha parlak bir gelecek sağlama çabasına destek vermiştir.

Türkiye, Çocuklar için Küresel Hareket kapsamındaki 'Evet Deyin' kampanyasında, her dört kişiden birinin attığı imza ile oransal olarak kampanyaya en yüksek düzeyde katılımı sergilemiştir. Sayısal olarak ise 20 milyon imza ile Çin önde gelmiştir.

Kampanyaya imza veren herkesten, 10 madde arasından, çocuklar için en önemli gördükleri üçünü belirlemeleri istenmiştir. Türkiye'nin belirlediği öncelikli alanlar şunlardır:

- Her Çocuğa Eğitim;
- Tüm Çocuklar Eşit Haklara Sahiptir;
- Yoksullukla Savaş — Çocuklara Yatırım Yapmaktır.

Önce Çocuklar nedir?

Son dönemde yaşanan siyasal istikrar, ekonomik büyüme, sosyal ve kurumsal değişim, çocuklara yönelik koruyucu ortamı — özellikle dezavantajlı çocuklar için — geliştirmiş, toplumsal ve cinsiyet eşitsizliklerini azaltarak *Çocuklar İçin Evet Deyin* kapsamındaki vaatlerin yerine getirilmesi için benzersiz fırsatlar yaratmıştır. Hükümet, UNICEF, STK'lar ve AB'nin desteği ile bu olumlu gelişmeler temelinde Ağustos 2005'ten itibaren 27 ay boyunca 'Türkiye'de Çocuklar İçin İyi Yönetişim, Koruma ve Adalete Doğru' veya *Önce Çocuklar* ile çocuklar için vaat edilenleri gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye, *Önce Çocuklar* ile birlikte çocuk bakımı ve korunması alanında bir değişime tanıklık edecektir. Bu değişim, Türkiye'de kız ve erkek çocukların haklarını tanıtıp koruyacak ve sağlam bir rotaya yerleştirecektir.

Önce Çocuklar projesinde, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Barolar Birliği, Devlet İstatistik Enstitüsü, Avrupa Komisyonu, UNICEF, çeşitli sivil toplum kuruluşları, çocuklar ve ana-babalar yer alacaklardır.

önce çocuklar

temel bir hak

Neden Önce Çocuklar?

Türkiye'nin 1995 yılında onayladığı *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme* (ÇHS), 18 yaşından küçük her bireyi çocuk olarak tanımlamaktadır — bir çok ülkede, insanların kendi yaşamlarını ilgilendiren konularda oy verip tavır sergiledikleri erginlik yaşı 18'dir. Bu yaşa kadar çocuklar, yetişkinlerin ve toplumun onlar adına verdikleri kararlara tabidir.

ÇHS, çocukları kendi kontrolleri dışında gelişebilecek ve esenlikleri açısından zararlı olabilecek kararlar ve girişimlerden korumak üzere hazırlanmıştır. Çocuklar toplumun aktif katılımcıları olarak tanımlanmalı; kendi adlarına söz alıp kendi görüşlerini dile getirebilmelidir.

Türkiye nüfusunun neredeyse 26 milyonluk bölümü, yani nüfusun üçte birinden fazlası, 18 yaşından küçüktür. Nüfusun bu büyük bölümünün gereksinimlerini karşılamak için yapılması gereken en önemli görevlerden biri ülkedeki mevzuatın ÇHS ve diğer uluslararası belgelerle uyumlu hale getirilmesi çabalarının sürdürülmesidir.

Türkiye'de 2002 ile 2004 yılları arasında gerçekleştirilen yasal reformlar iç hukuku, ÇHS ve *Kadınlara Karşı Her Türül Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi* (CEDAW) standartlarına daha da yakınlaştırmıştır.

Çocuk haklarının ihlali konusunda 2004 yılında yapılan önemli bir araştırma, çocuk koruma yasalarının ÇHS doğrultusunda hazırlanmasına öncülük etmiştir. Ayrıca sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocuklarla ilgili hazırlanan bir meclis raporu ve çocukların korunmasına tahsis edilen kaynakların artması da olumlu gelişmelerdir.

Çocuklara yönelik koruyucu ortamların gelişmesi ve ülke ölçeğinde bir norm haline gelmesi için, bakanlıkların, hükümet dışı kuruluşların ve genel olarak sivil toplumun daha eşgüdümlü ve çocuklarla birlikte işbirliğine dayalı çalışmalar içinde olması gerekir.

Çocukların korunması alanında yapılacak daha çok şey vardır. Korunması gerekenlerin başında, sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan güç durumdaki kız ve erkek çocuklar; kurumlara yerleştirilenler; ücretli veya ücretsiz olarak tarımda çalışan ve ev işleri yapanlar ve kanunla ihtilafa düşen çocuklar gelmektedir.

Çocuklar için *Önce Çocuklar* neyi başaracaktır?

Önce Çocuklar çerçevesinde yapılacak araştırmalar doğrultusunda çocuklara karşı sorumlu kurum ve kuruluşların kapasitelerinin artırılması Türkiye’de çocuklar için iyi yönetim, koruma ve adalet sağlayacaktır.

Çocuklar ve ana–babalar, değişimin aracı olacak bu çocuk merkezli modelden “aktif” katılımcılar olarak yararlanacaktır.

Aileler ve çocuklar eğitime, erken çocukluk gelişimi (EÇG) hizmetlerine, uyumsuzlukların çözümüyle ilgili danışmanlığa ve aile içinde anlayış ve hoşgörüye ulaştıkça kanunla ihtilafa düşen çocuk sayısı azalacaktır.

Okula hiç gitmemiş veya başladıktan sonra bırakmış kız ve erkek çocuklar, telafi eğitimi aracılığıyla ilköğrenimlerini örgün eğitimde tamamlamak için ikinci bir fırsata sahip olacaklardır.

Profesyoneller, politika yapıcı ve karar vericiler kanunla ihtilafa düşen veya istismar ve ihmal riski altında olan çocukların durumunu daha fazla gözeteceklerdir. Böylece, özel koruma tedbirlerine ihtiyaç duyan bu çocukların hakları tanınıp korunacak ve koruyucu bir ortamda yetişkinliğe hazırlanacaklardır.

Önce Çocuklar projesi ayrıca aşağıda belirtilen yollarla, kurumlara yerleştirilen çocuklara ek yararlar sağlamayı hedeflemektedir:

- kurumlarda yaşayan çocuklar için bakım ve korumaya yönelik minimum standartların belirlenmesi;
- çocukların bakımı ve korunması için koruyucu ailelerin yanına yerleştirilmesi — kurum bakımına ancak en son çare olarak başvurulması.

çocuklar için

aileler için

Aileler için *Önce Çocuklar* neyi başaracaktır?

Önleyici tedbirlerin geliştirilmesi kanunla ihtilafa düşebilecek çocukların korunması için stratejik öneme sahiptir. Önleyici tedbirler arasında, ailelerin çocuklarına bakma ve onları koruma kapasitelerinin artırılması, kız ve erkek çocuklara yönelik ihmal ve istismarın önlenmesi ve eğitim sisteminin bütün çocuklara erken çocukluk gelişimi programları ve kaliteli ilköğretim sağlayacak biçimde desteklenmesi yer almaktadır.

Ailenin eğitim ile desteklenmesi, her bakımdan kritik önem taşımaktadır:

- çocukluğun ilk dönemlerinde çocukların gelişmesi için bakım ve destek sağlanması;
- ana–babalarla ergenler arasındaki iletişim ve uyum sorunlarının çözümü için kapasite geliştirilmesi;
- ailedeki bütün kız ve erkek çocuklar için kaliteli temel eğitimin öneminin vurgulanması.

Önce Çocuklar projesi, Türkiye’de uzun zamandır uygulanan EÇG programlarını temel alacak, Hükümet ile UNICEF’in Benim Ailem–Aile ve Çocuk Eğitimi Programı (AÇEP) ergenlik dönemini de kapsayacak şekilde geliştirilip uygulanacaktır.

Önce Çocuklar aşağıdakileri kapsayacaktır:

- Benim Ailem–AÇEP’in en dezavantajlı ailelere ulaştırılması ve programın 7–19 yaşları arasında çocukları olan aileler için geliştirilmesi;
- kentsel alanlarda güç durumda olan aileler için ana–baba danışmanlığı, ergenler için akran eğitimi ve yönlendirme hizmetlerinin artırılması;
- ilköğretim sistemi dışında kalan veya kanunla ihtilafa düşme riski olan çocuklara yönelik telafi eğitimi uygulanması.

Türkiye için *Önce Çocuklar* neyi başaracaktır?

Önce Çocuklar ile Türkiye tüm kız ve erkek çocukların korunma haklarını güvence altına almaya kararlıdır.

Önce Çocuklar, giderek yaygınlaşan çocuk ihmal ve istismarı ve çocukların ana-baba bakımından yoksun kalma sorunuyla mücadele etmek için, sistematik araştırma, izleme ve veri toplama, önleme çalışmaları ve çocukların korunmasına yönelik daha fazla politika ve yasa geliştirilmesi gibi yollarla kurumsal duyarlılığı ve kapasiteyi artıracaktır:

- çocuk adalet ve koruma sistemlerinde görevli profesyonellerin çocuk haklarını koruma ve gerçekleştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi;
- kanunla ihtilafa düşen çocuklar için alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmaları sağlanması;
- sistem dışında kalan çocuklara telafi eğitimi ile ikinci bir fırsat sağlanması;
- toplumun bütün kademelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması;
- en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin azaltılması;
- aile arabuluculuğu ve alternatif bakım-koruma modelleri dahil olmak üzere önleyici mekanizmaların devreye sokulması;
- ana-babaları veya onlara bakmakla yükümlü kişilerle birlikte yaşamayan çocuklar için kurumlara yerleştirme yerine alternatif aile ortamları sağlanması;
- kurumlarda ve koruyucu ailelerin yanında yaşayan çocukların bakım ve korunmalarına yönelik minimum standartların geliştirilmesi;
- haklarından yararlanmaları ve kendilerini koruma bilincine sahip olmaları için ergenlerin yaşam becerilerinin geliştirilmesi.

Önce Çocuklar projesinin başarısı, Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılmasına — özellikle Binyıl Bildirgesi'nin güç durumdakilerin korunması ile ilgili 6. bölümünde yer alan hedefe katkıda bulunacak — ayrıca çocuk hakları alanındaki reformların uygulanmasına destek sağlayarak Türkiye'yi ÇHS'ye uyumda daha ileri bir konuma getirecektir.

Türkiye için

güven için

Tasarım *Mullax'lar* Basım *Dumat Olset*

Bu proje, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Avrupa Birliği'nin mali katkısı ve UNICEF'in teknik desteği ile yürütülmektedir.

TÜRKİYE
CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ

BU PROJE
AVRUPA BİRLİĞİ TARAFINDAN
DESTEKLENMEKTEDİR

Birleşmiş Milletler
Çocuklara Yardım Fonu